

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-utca 13. szám
(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 2 kr. (4 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknel egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrészes oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

HIVATALOS RÉSZ.

Kivonat az egyházmegyei körlevelekből.

Esztergom-főegyházmegye:

314. sz. Egyházmegyém népoktatásügyét az egyház érdekében a kor és az adott viszonyoknak megfelelőleg rendezni és szélesebb alapokra fektetni óhajtván, a következőket rendelem:

1. Egyházmegyém összes a népoktatás terén működő népiskolai tanítók, tanítónők, óvók és óvónők életrajzáról, szolgálatáról és minősítvényéről rendszeresen vezetett s kimerítő adatokat magába foglaló lapok (conduit listák) vezetessenek.

2. Az egyházmegyei összes népiskolák tanítói állomásával összekötött javadalmazásokról okmányokkal igazolt s egyöntetűen rendszeresített díjlevelek veendők fel.

3. Ugy az iskolák jövedelme, valamint a tanítói állásokkal összekötött javadalmazások alapját képező ingatlan vagyon, mely az érdekelt hitközség, illetőleg az iskola tulajdonát képezi, a telekkönyvi hatóságoktól beszerzendő telekkönyvi kivonatokkal igazolandó; ezzel párhuzamban az iskolák egyéb jövedelméről is részletes tételekkel feltüntetett kimutatások szerkesztendők, melybe az ingatlanokból származott jövedelmek is felsorolandók.

4. Az egyházmegye összes népoktatási intézeteinek és iskoláinak története, amennyiben az adatok rendelkezésre állanak, megirandók.

A munkálatokhoz szükséges nyomtatványok vagy az esetleges bélyegilletékek megengedem, hogy az iskolák jövedelméből, ennek nem léteben a templom pénztárából fedeztessenek.

A munkálatok befejezésének határidejül f. év márczius hó 31. napját állapítom meg.

A rendelet keresztülvitelével dr. Komlóssy Ferencz kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelőt bízam meg.

Esztergom, 1896. január 18.

Kolos,
bíornok-éresk.

NEM HIVATALOS RÉSZ

Szent Imre tanügyi segélyalap.

Az elemi iskolai tanítók és tanítónők fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. tezik sok jót művelt a tanítók anyagi helyzetének javítása érdekében, de oly formában, hogy attól az iskolafentartók, tanítók idegenkednek; mert minden érdemileg előnyös változtatással egyszersmind nagy rést üt a hitközségi iskolák jogkörén. Kimondja e törvény ismételten a minimum 300 frt tanítói fizetést, sőt a törvény végrehajtásáról szóló utasítás 17. §-ának harmadik bekezdésében *hangsúlyozza*, hogy »A községi iskolaszék a tanítói díjakat törvényben »legkevesebbül« rendelt összegeknél, a *körülmények* szerint, nagyobbra is alapíthatja meg, sőt nagyobbra is kell azt határozni minden oly esetben, melyben e növeledést egyfelől a tanító elfoglaltsága, teendőinek fontossága és a helybeli életviszonyok költségesebb volta igénylik, másrészt pedig a község vagyoneje s iskolai jövedelme *megengedik*. (»Nesze semmi, fogd meg jól.«) Ezenkívül a fizetés rendezéséről szóló törvény azt is kifejezi, hogy az egyes egyházmegyei hatóságok kérelmére az állam a felekezeti tanítók fizetését 400 frtra is kiegészíteni hajlandó s mindezek mellett »Az összes elemi népiskolák tanítói 50 frt ötödéves korpótlékban részesülnek, amely öt ízben válik esedékessé és 250 frtig emelkedhetik, úgy hogy az a 300 frtnál nagyobb fizetésbe be nem számítható. El kell ismerni, hogy mindezen intézkedések ha nem is fele-

nek meg a tanítói kar jogos kívánalmainak, de a régi viszonyokhoz képest haladást jelentenek, s így a hogy, mégis előbbre segítik a tanítók sok panaszt érdemlő anyagi helyzetét. Igen ám, csak hogy e javításoknak nagy árak van, s ezért végrehajtását ezen törvényes intézkedéseknek azok óhajtják és kerik legkevesebbé, a kiknek terheim könnyíteni ezelőznek: a hitközségek és a tanítók.

A törvény ugyanis nagy kegyesen kimondja, hogy a felekezeti tanítók fizetését az állam kiegészíti a törvényben megállapított legkisebb fizetésig s ha az egyházi főhatóság kívánja, 400 frtig is, de oly tanítói állások betöltésekor, melyeknél a fizetés kiegészítéséhez az állam 60 frtnyi összeget meghaladó pótszegéllyel járul, a tanító alkalmazása a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásától függ. De meg ez mind kevés, hanem az állam azt is kimondja, hogy a meg nem erősített tanító helyett 30 napi záros határidőn belül új egyén választassék, mert ellenkező esetben az iskola-fentartó minden meghallgatása nélkül a miniszter nevez ki tanítót az illető iskolához. Ugyancsak így feltételek mellett biztosítja a tanítók ötödeves korpótlekát is, mert ha korpótlek ezimen nyújtott állami segély 90 frtra rüg, vagy ha a korpótlekra és a fizetés kiegészítésére igénybe vett segély együttve 90 frtig terjed, a törvény jól ismert 11. és 13. §§-ainak rendelkezései alkalmazandók. Az állam jól tudja azt, hogy a hitközségek, melyek anélkül is már oly nagy terhekkel vannak megterhelve, előbb-utóbb igénybe venni lesznek kénytelenek az állami segélyt; sőt a tanítóság egyre szaporodó, egyre emelkedő igényeinek ki nem elégítéséből származó elégedetlenség, hathatós előmozdítója lehet az iskolák államosításának.

Ezek a sötét képek, a hitvallásos iskolák ellen szőtt eme veszélyes tervek indították Székesfehérvár-egyházmegye nagynevű püspökét, hogy a midőn az egyházmegye tanítóinak fizetését a törvényes összegre kiegészíti, ugyanakkor a jövőről is gondoskodjék. A Szent Imre tanügyi segélyalaphoz az egyházmegye szegényebb hitközségeit fogják segélyezni, hogy azok a tanítóknak a törvényben megszabott fizetést és ötödeves korpótlekát, a mely 5×5 éven át 250 frtra rüg, megadhassák s így ne legyenek kényszerítve iskoláikat — talán csekély 90 frtért — az állami mindenhatóság karjaiba dobni. A segélyalaphoz püspök, kanonok, lelkész, világi katolikusok, ki-ki tehetségéhez képest járul hozzá, hogy megteremtsék azt a hitvallásos nevelés védelmére. Az alap szervezetének részleteiről még ez ideig nem számolhatunk be, de mely halával leszünk eltelve a székesfehérvári egyházm. főtiszt. tanhatósága iránt, ha azzal, valamint az alap fejlődésének és működésének körülményeivel e lapok útján a kath. tanügyi közönséget időről-időre megismertetni kegyeskedik; mert meggyőződésünk: hogy Székes-

fehérvár püspökének alkotása rövid időn belül édes hazánk összes egyházmegyéiben leterjeszti fog, mint egyedüli biztos védelmi intézménye a kath. népiskoláknak. E.

Milyen eljárást kövessen a tanító, hogy a történelem tanításának jelentősége az elemi tanodában valóban biztosítható?

(Folytatás.)

Az elmondottakkal még ugyan távolról sincsen a megbeszelt anyag kimerítve, nehogy mégis szíves türelmüket halátlanul kihasználjam, áttérek a kérdés harmadik pontjára, t. i. az előadás kerete és kezelési módjára, a melynek alkalmazásával az óhajtott eredményt elérni remélhetjük.

A keretet és módot említve, értem az anyag kiválasztás és az előadás módszertani oldalát. Mindkettőben feltétlenül kell a tanítónak alkalmazkodni a felsőbbbségi utasításokhoz, ez kétségtelen; de ha elolvassa valaki az e tárgyban 1877. évi aug. 26-án 21 678. sz. a. kiadott és jelenleg is érvényben levő vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletet, a mely rendelet egy-két a fennebb vitatott keresztyen, illetőleg kath. felfogásra való intéssel megtoldva, különben szóról-szóra van átveve a nm. püspöki kar utasításaiba is, látni fogja, hogy e rendeletek nemesak hogy meg nem kötik a tanítónak kezeit, de sőt oly szabad mozgást biztosítanak neki, a mely szabadságnak téves magyarázására, illetőleg felremagyarázására vihetjük vissza jóreszben a csekély és ki nem elégtűő eredményt, melyet a történelmi oktatás terén népiskoláknak felmutatnak.

Ez említett felsőbbbségi utasítások a történettanítást az elemi oktatás V. és VI-ik osztályába szorítják. E mindenestre paedagogika okokkal indokolt határozatnak bíralatába nem bocsájtkozhatunk. Ha a tanuló tenyleg ki is járja az oktatás I—VI. évfolyamát, azaz 12 éves korának betöltéséig folyton haladva, akkor a tanterv kivihető. Ellenkező esetben a IV-ik osztályból középiskolába menő növendék ha eljutott a III—IV-ik középiskolai osztályon felül, akkor tanul történelmet; ha nem, akkor életében sohasem hall róla semmit sem. Ehhez járul, hogy a tapasztalás szerint egy 30—40 (a legjobb arányt veszem) gyermeket számláló IV-ik osztályból lesz 10—15 (ha lesz) V-ik osztályos, és 5—10 VI-ik osztályos (hogy a középiskolák alsó osztályaiból átlag $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ -ada megy a felsőbb osztályokba, azt említeni sem merem). Ha ezeket megfontolva, nem feledjük az imént emlegetett természetes történelmi érzéket, s azon mérhetlen fontossága meggyőző erőt, a melyet az isteni Gondviselés történelmi működésének szemlélete a fejlődni kezdő gyermekészre vallásos szempontból gyakorol, nem félek tőle, hogy tévedek, midőn azt mondom, hogy legjobban lát-

szik a történelem tanításának jelentősége az elemi iskolában biztosítani, ha az, a vallás-oktatás alapján, ennek kerete gyanánt, az első részben bemutatott felfogástól áthatva, mint az ó- és újszövetségi Isten-országa történetének kiegészítése, kibővítése, annak bizonyítása gyanánt tárgyaltatik.

Egy rövid kis tanterv-felfogásomat nemcsak megvilágítja, de támogatja is. Megjegyzem azonban, hogy az itt következőkben nem akarok kerek tantervet nyújtani, hanem csak a vallás és világi történetből egyes érintkező pontokat, a melyek szerint gondolom én az elemi iskolában a történelmet vallási alpra fektethetni.

Az V-ik osztályban a hittanból a közép-katekizmus és a nagy biblia évenként való bővítése folytán majdnem teljes szövegében tanítatik; nevezetesen a bibliát mindjárt az év elején kell végezni, hogy legalább a második felév az egyháztörténet főbb alapvonala számára maradjon, ha csak a hitoktató azon eljárást nem követi, hogy mindkettőt párhuzamosan mindjárt az év elején kezdi. A VI-ik osztálynak anyaga ugyanez, csak hogy még bővebben.

Ily módon a történettanulásra már biztos alapja, előismerete van a gyermeknek az ókorhoz a bibliában, a közép- és újkorhoz az egyháztörténet alapvonalaiban. Így Isten földi országa alapításának talpköve lesz a teremtetés ténye, előkészítése, építés a zsidók története és valóságos létesítése, befejezése történik a Megváltó által. Természetes keretet képeznek ehhez a bibliai anyaghoz az ókor történetének idevágó mozzanatai. Pl. a vízözönig a biblia az egyedüli hiteles történelem is. Sem, Cham, Japhet maradékainak a bábeli nyelvzavar után való szétszóródásának alapján lehet nyújtani a legrégebb történeti képet az embereknek a földön való elterjedéséről. A zsidók történetébe József és Mózesrel be lehet szőni Egyiptom történetéből azt a keveset, ami ennek tájékoztatására egyiptom óriási építményeinek megemlítésére ajánlatos. A babiloni fogság bibliai történetét kissé kibővítve, különösen pl. Dániel kapcsán már elmondhatjuk Babilonnak műveltségét. A fogságból való visszatérésben Cyrus, Darius, Xerxes, Artaxerxes stb. nevei a med perzsa birodalommal ismertetnek meg Nagy Sándor a perzsákat legyőzve, a zsidók görög uralom alá kerültek, s itt alkalom nyílik az ó-kor e két klasszikus népét említeni, amennyiben, mint tudjuk, a machabeusok utolsója Antigonus, az idumeai Herodesnek ellenfele, a rómaiak által fejeztetett le. Ekkor a római Augustus császári pálczája alatt jött el az idők telje, az ókor befejezése és az Isten országának Krisztus Urunk által az egyházban való meg-alapítása

A közép- és újkorral hasonlóképen járunk el. Kiválogatjuk azon történelmi mozzanatokot, a melyek az egyháznak csodálatos elterjedésé-

vel függnek össze: majd azokat, melyek a kereszténység csodálatos fennállását támogatják; majd olyanokat, melyek a kereszténység áldásos befolyását, hatását tüntetik fel. Ilyen pont is elégséges találkozik, mint néhányat szíves engedelmükkel elsorolok.

Az apostolok működésével, az első századok üldözéseivel összefügg Jeruzsálemnek pusztulása, a római birodalom hanyatlása, mert az isteni világtervben küldetését befejezte. Mindez összefűzhető N. Konstantin nevével, amely név az egyház és a világtörténelemben egyenlően nagy. A népvándorlás, a frank, gót, szláv, bolgár stb. népek a kereszténységnek aktába felveendő új nyájnak tekintendő, a melyeknek története majd egyes kiváló szentjeik, majd térítő hatalmas fejedelmek életének keretében sikerrel összevonható. Keleti egyházszakadás, majd a kereszténységnek az izlammal való küzdelmei; a világtörténelmek is a mily fontos és épen oly tanulságos szakrajzai. A nyugoti császárság története egy N. Károlynak, VII-ik Gergelynek stb. életében bemutatható. A keresztos hadjáratok tartama pedig a mily nagyszerű jelenség történetileg, oly lelkesítő és vonzó a gyermekeknek. Ezek után jönnek a megpróbáltatásoknak esztendei, a középkori intézmények bomlásában, a pápaság hanyatlásában, a világi hatalom erőszakoskodásában, a belső ellenségekben, a mik már méhükben rejtették a reformatiót.

A protestantizmusnak és katholicizmusnak küzdelme, a vallásháborúk kora már az újkorba esik, a mely (kor t. i.) a reformatió által az egyházi tekintélyt és égi igazságokat megvető lázadó emberi ész elvezeti a francia uralomhoz, a melynek tüze úgyszólván megperzselte az egész nyugatnak minden országát. Istennek földi országa sokat szenvedett, sok próbáltatáson ment keresztül, de az itthon szenvedettekért új kárpótlást nyert az új világ-résznek Amerikának folyton nagyobb virágzásnak induló katholicizmusában s a többi világrészek misszióiban.

Dr. V. F.

(Folytatása következik.)

A közönséges és tizedes törtek és a tantervrevízió.

Végre valahára teljesülni ígérkezik hazánk tanítóságának azon osztatlan óhaja, hogy az eddig érvényben lévő tanterv hazai különleges népoktatási viszonyainak megfelelően módosítva lesz. Alaposan és szakavatottan lőnek már többször is megvitatta mindazon kívánalmak, a melyeket az illetékes körök figyelmébe a tanítás gyakorlati terén működő férfiak ajánlottak: kíváncsiak vagyunk, vajjon az események igazolni fogják-e azt, hogy ezeket ott, a hol eddig a praktikus szempontok szinte következetesen háttérbe szorították, ezuttal a kellő méltánylásban részesítették. Hogy tanrendszerünkben javítani való van, azt hiszem, erről szót vesz-

tegni valóban kár volna; de reánk háramlik a kötelesség, hozzájárulni a sikerhez azzal, hogy a tapasztalt hibákra rámutatunk, kimutatjuk az ajánlott újítások, módosítások előnyeit, hogy így intéző köreinket követelményeink helyességéről meggyőzve, azok megvalósítását remélhessük.

Ezen célból akarom én tisztelt kartársaimnak és az illetékes köröknek nagyrabecsült figyelmét a közönséges és tizedes törtek tanítására felhívni.

A népiskolai állami tanterv a számtant, nevezetesen a törteket illetőleg következőképen intézkedik: «IV. osztály a) *Átmeny az egynevű törtszámok gyakorlására.* Ez év folyamán alatt a törtszámok tanítását egynevű törtekkel való műveletekre kell szorítani». A püspöki tanterv a IV. osztályról így szól: «A négy alpműveletnek egész számokkal való kellő begyakorlása után a *közönséges és tizedes törtekre vonatkozó előismeretek közlésére kerül a sor*». Az előismeretek alatt a püspöki tanterv is valószínűleg ugyanazt érti, a mit az állami tanterv előír; ezt bizonyítják legalább a nálunk is használatban lévő IV. osztályú számtani kézikönyvek.

Az V. osztály számtani tananyaga pedig ez: a) «A tizesrendszer tüzetes kifejtése. b) a közönséges törtekkel való számítás és ezzel kapcsolatosan c) a tizedes törtek tanítása.»

Ebből kitetszik, hogy az állami tanterv a IV. osztályban a *közönséges törtek* tanítását elrendeli, a tizedes törtekről pedig elben említés sincs téve; a püspöki tanterv pedig csak a törtek előismereteiről intézkedik. Az V. osztályban újból a *közönséges törteket* jelöli ki első sorban és csak ezek elvégzése után rendelkezik a *tizedes törtekről*. Az V. osztály anyagát illetőleg mind a két tanterv megegyezik. Röviden, a *közönséges törtekre* e szerint mind a két osztályban nagyobb súly, gond lesz helyezve, mint a *tizedes törtekre*.

Nezzük most a közönséges és tizedes törteket közelebbről.

A közönséges törtekkel való számolás, sőt már a közönséges törtekről való tiszta számtani fogalom-alkotás igen nehéz; miután ehhez nemcsak az tartozik, hogy a gyermek értse mi, mennyi az $\frac{2}{3}$, hanem tisztában legyen a nevezőnek a számlálóhoz való viszonyával és megfordítva is. Itt van azután a törtek rövidítése és öregbítése; a műveletek előzményei, a négy alpművelet különböző törtekkel; hogy mily nehéz mindezeket a 9—10 éves gyermeknek kellő eredménnyel tanítani; mily nagy munka a közönséges törtek négy alpműveletét, tekintve azon sokféle változatot, a mely ezeknél előfordul, a gyermekkel megértetni, azt minden tisztelt kartársam tudni fogja, a ki nem a holt szabályba veri a tanuló önalkotó képességét, hanem a dolog tiszta megértésére fekteti a

fősúlyt és a szabálynak önként való levonásával örökíti azt meg a gyermek értelmében.

Habár teljesen elismerjük a számtan értelemfejlesztő voltát, és elismerjük azt azon megbecsülhetetlen eszköznek, a mely népiskolai tantárgyaink között a legalkalmasabb a szellemi erők gyarapítására, mondom, mindezek daczára azt hiszem nem vétünk a számtannak mindenki által elismert paedagogiai értéke ellen, ha azt állítjuk, hogy ennél is a fő azon erkölcsi haszon, a melyet a gyakorlati életben nyújt és értéke a szerint becsülendő meg, a mennyire alkalmazható és használható a mindennapi szükségletek körében.

Már pedig azt mindenki könnyen be fogja látni, hogy a közönséges törtek vajmi ritkán jönnek alkalmazásba; hisz bizony ritkán, a legtöbbször talán soha sem fordul elő, hogy pl. $\frac{2}{7}$ -et osztania kellene pl. $\frac{4}{5}$ -el. E szerint tehát a közönséges törtek értéke a gyakorlati használhatóság szempontjából igen kevés.

Tizedes törtek. Amióta az új mértékrendszer (méterrendszer) életbe lépett, azóta a tizedes törtek fontossága nagyon is előtérbe jutott; miután a penzérték, hossz-, ür-, súly-, térmérték stb. mind a tizes beosztáson alapszik, sőt tudjuk, hogy történetek már kísérletek arra nézve is, mikép lehetne az időbeosztást is ennek keretébe illeszteni. E szerint a tizes rendszer dominálja jelenleg a számtani helyzetet; ennek tudását követeli a gyakorlati élet; ezzel való számolás az, a melyre polgári életviszonyainkban leginkább szükségünk van.

Nagy előnye a tizedes törtszámolásnak az, hogy ennek megértése, kezelése és műveletei sokkal könnyebbek, sokkal egyszerűbbek, mint a közönséges törtekkel való számvetés. Már ezen körülmény is nagyon fontos a népiskolára nézve, mivel ennek fölve; nyújtani a legegyszerűbbet és e mellett a leghasznosabbat. Nem akarom hosszasan bizonyítani, hogy a tizedes törtekkel való számolás miben, mily esetekben könnyebb a közönséges törteknél, erre nézve elégségesnek tartom megjegyezni egyedül azt, hogy mind a négy alpművelet csekély eltéréssel egyenlő az egész számok műveleteivel.

Ezek után térjünk át soraim tulajdonképeni céljára.

A mondottak alapján a tisztelt olvasók már tudni fogják hová céloz czikkem. Célom az, hogy a népiskola IV. osztályában a *fősúly, az egész számokkal való számolás után, a tizedes törtekre essék*, nem pedig mint eddig, a közönséges törtekre. *A tizedes törtek helyeztessenek az egész vonalon a közönséges törtek elé.*

Indítványomat első sorban azzal vélem megokolni, hogy a gyakorlati előny határozottan a legnagyobb mértékben a tizedes törtek oldalán van. A IV. osztály pedig jelenleg a számtanban igen túl van terhelve, minthogy

itt az egész számokkal már igen tágas körben egy és többnevű számokkal kell dolgozni; hozzá jönnek a közönséges törtek és sok népiskolában hódolva az életszükséglet követelő parancsának, már a IV. osztályban — tekintettel a kilépő fiatalságra — veszik a tizedes törteket is; a mint ezeket a IV. osztályú számtani könyvek a függelékben tényleg tárgyalják is.

Ez pedig uraim a megtestesült túlterhelés, a min, szerintem, okvetlenül segíteni kell. A tananyag nagy mennyiségéből az következik, hogy a IV. osztály tanítója vagy lelkiismeretesen tanít, és akkor az egész számtani anyagot lehetetlen alaposan elvégezni, különösen a vidéken; avagy hogy az előírt tananyagot elvégezve, felületesen kénytelen eljárni népiskolai tantárgyaink ezen leggyakorlatibb és legszükségesebb ágánál; és tekintve a sorrendet, a melyben a számtani tananyag a tantervben elősorolva van, éppen a legfontosabb rész, a tizedes törtek szenvednek a legtöbbet, miután ezek az utolsó helyet foglalják el. Ezen eljárás sajnos következményeit tapasztaljuk is az iparos-tanonciskolákban, a hová nagyobb részt a népiskola IV. osztályát végzett tanulók jönnek; itt látjuk legjobban a népiskolában elért számtani eredményt, a mely a jelzettek alapján bizony nem igen kecsegtető.

Mi legyen tehát a jövőben a népiskola IV. osztályában a számtani tananyag?

A kifejtettek után szerintem ez lehetne:

I. Az 1000-en felüli számkör fogalma, leírása és ebben a négy alapművelet egy és többnevű számokkal;

II. A tizesrendszer kifejtése; a tizedes törtek leírása és ezekkel a négy művelet.

III. A legegyszerűbb közönséges törtek (pl. felek, negyedek, ötödök) fejbéli átszámítása tizedes törtekre.

Ha ezen tananyag kevésnek bizonyulna, a mit köve hiszek, bizony helyesebb volna, ha ezt gyakorlati, erkölcsi és értelemfejlesztő példák kidolgozására fordítanók, semhogy ezt arra használjuk fel, hogy minél több meg nem értett számtani szabály- és definíciókkal lásuk el a még ezekre fejletlen, gyenge gyermeki értelmet.

A közönséges törtekkal való számolást pedig bátran, minden hátrány és kár nélkül hagyhatjuk az V. osztályra, miután ezek sokkal nehezebbek és bonyolódottabbak; ezzel eleget teszünk egyszermind a tanítás sarkalatos elvének is, a mely azt mondja, haladjunk a könnyebbről a nehezebbre. Az ötödik osztályban pedig a közönséges törtek alapos tanítása sem fog nehézségeket okozni, miután itt a gyermek értelme már fejlettebb, felfogó képessége gyakorlottabb és szellemi látóköre tisztább, nagyobb.

Nekem úgy látszik, hogy felszólalásom a helyes nyomon halad: erre mutat az is, hogy az iparos-tanoneziskolák új tantervében már

a tizedes törtek szerepelnek első sorban és a középiskolákban is ezekkel kezdik a számtant.

A tizedes törtek leírását és az ezekkel való számolást illetőleg még azt vagyok bátor megjegyezni, hogy elegendőnek tartanám a IV. osztályban, ha csakis a tizedek, századok és ezrednél maradnánk: mert hiába, nálunk még mindig nem veszik figyelembe a 9–10 éves gyermek-tanuló szellemi erejét és ennek képességeit: túlbecsüljük erőit, többre tartjuk képesnek, mint a mire képes valóban, és akkor aztán sokat markolunk és keveset fogunk: a helyett, hogy alkalmaznók a nagyon is jó elvet: *keveset, de jól.* És aztán ne feledjük soha, miszerint nem az a fő, hogy a gyermek értelmét telistele töltsük szellemileg meg nem emésztett ismeretanyaggal, a nélkül hogy ezt úgy nyujtanók, hogy általa a lélek erői fejlődjenek; és ezen fejlődést oda iránvítanók, hogy az által a tanulót képessé tegyük új ismeretek önálló megszerzésére. Ezt pedig elérjük akkor, ha tanításunkban a tiszta megértésen alapuló tudást tűzzük célunkul.

Ezen szempontból tekintve a végzendő tananyagot, a végeredmény legbiztosabban elérjük akkor, ha ezt a minimumra redukáljuk.

Nem tudom tisztelt kartársaim, vajjon elmondott nézeteim nagyrabecsült helyesléstekkel találkoznak-e, de szándékom jó: ismételve tárgyam lényegét, a mely röviden az, hogy a jövő, módosított, tantervben a tizedes törteknek adassék meg az elsőbbség. Kérlek henneteket — ha érdemesnek találjátok — szóljatok hozzá e tárgyhoz, hogy közösen megegyezve, óhajunk teljesedését biztató kilátások között remélhessük.

Mihalicska János.

Nőszerzetesi iskolák multja és jelene.

(Felhívás és kérelem.)

A nemzeti kultúra immár díszes épületén különféle munkáskezek dolgoznak, azonban kétségbevonhatlanul tény az, hogy hazánk ezeréves fennállásában legtöbb érdeme mégis a kath. népoktatási intézeteknek van. A Szt. István korabeli egyszerű parochialis és káptalani, s a nem sokkal később létesített szerzetesi iskolák hordták össze az anyagot, rakták le a monumentális épületnek alapjait oly szilárdan és őrizték meg azt oly hősies őszinteséggel, hogy nemzetünk ma egy ezredév fényes történelmével büszkélkedhetik. Azt, hogy mit hoz reánk a jövő ezerév, nem tudjuk; de hogy az isteni Gondviselés nemzetünkre mindenha áraszsza áldásainak sugarát, hogy ez az épület fényben és dicsőségben még ezredéig fennáljon: mindezekért a kath. intézetek csendes otthonában ártatlan gyermeki szívek a buzgó szerzetesnőkkel egyetemben összetett kezekkel ma is éppúgy imádkoznak, amint évszázadokkal ezelőtt szűz szent Margit, királyi atyja ellenére, szerzetesi életet folytatva napokig imádkozott isteni

kegelmért sok csapással sújtott, már-már a vég-elpusztulás veszélyével fenyegetett nemzeteért.

És akkor, midőn a nevelés minden rendű és rangú tényezői feltűntek, a milleniumi ünnepen bemutatni készülnek multjuk történetét, hogy ezáltal létjogosultságukat igazolják s egyszersmind hasonló eredmények kivívására buzdítsák az ifjabb nemzedeket: nem vélek fölösleges munkát végezni, ha, mint a kath. nőnevelés egyik munkása, felfogom hivatásomból folyó kötelességemet és megírom a magyar nőszervezeti iskolák történetét, különösen megemlékezvén azon lánglelkű férfiakról, kik esendően, minden nagyobb zaj nélkül ezeket és ezeket áldozták a kath. nőnevelés oltárára. A könyv czime lesz:

Milleniumi Almanach.

A magy. kath. nőszervezeti iskolák multja és jelene. (Számos fénynyomatu képpel díszítve.)

Ekönyvet azonban csakis azon esetben állíthatom össze a történeti hűségnek megfelelően, ha a T. szervezeti iskolák főtisztelendő előjáróságai legkésőbb 1896. február hó 15-ig be- küldeni kegyeskednek a vezetésük alatt álló intézetnek összeállított történetét, hozzácsatolván esetleg egyes alapítók arczképét és az épület rajzat, fényképét.

Tájékozás végett ide jegyzem az egyes intézetek megírandó történetének vázlatát:

1. Az intézet alapítása. (Idő, személyek és egyéb más körülmények.)

2. Az intézet fokozatos fejlődése. (Történeti alapon, statisztikai adatokkal.)

3. Az intézet jelenlegi szervezete. (Internátus, internátusi szabályzat; az iskola szervezete, hány osztállyal; alapítványok és egyéb körülmények, amelyek az intézet iskolai jellegéhez tartoznak.)

4. Tanszemélyzet; az alapító arczképe rövid életrajzi adatokkal; az intézet fényképe.

Azon reményben, hogy ezen kizárólag a kath. leánynevelés érdekében hasznos és szükséges neveléstörténelmi könyv megjelenését a vezetése alatt álló intézet történetének beküldésével lehetővé tenni kegyeskedik, vagyok a Főtisztelendő Intézeti Előjáróságnak készséges szolgálja

Budapesten, 1896. év

Ember Károly,

az Angolcisasszonyok vezetése alatt álló kir. kath. tanítóképző intézet képzőtanára, a Szt.-István Társulat tud. és irod. oszt. tagja.

Czim: a »Népnevelő« szerkesztőségének, Budapest, Szt.-István-Társulat, Királyi Pál-utca 13. szám.

IRODALOM.

— Laszló főherczeg élete és halála czim- mel az ifjúság és a nagyközönség részére igen szép könyvet adott ki a Szent-István-Társulat. Alakja kis nyolczadrét, terjedelme nyolcz nyomtatott iv, papírja igen finom, öt szép illusztrációval, nyomdai részét a Franklin nyomda,

kötését Gottermayer állította ki. Ára díszes kötésben 60 kr. Megrendelhető a Szent-István-Társulat ügynökségében Budapest, Királyi Pál- utca 13. szám és minden más könyvkereskedésben. E művecskehez, melyet a minap elhunyt dr. Baján Mihály, az elhunyt főherczeg alakja iránt érzett nagy tisztelettel és azzal a vágygal írt, hogy a megboldogult erényeit követendő példakép állítsa a magyar ifjúság elé, az adatokat a legilletékesebb, legelső sorban József főherczeg, Klotild főherczegasszony és József Agost főherczeg nyújtották. A főherczegi család nagyszámú példányt rendelt e műből. Kívánatos, hogy tanítók és tanügybarátok fölkarolják e könyvecskét s az ifjúság kezébe minél nagyobb számban eljuttassák.

— **Katholikus Tanügy** II. évf. 2. száma. Szerkeszti dr. Komlóssy Ferencz. Tartalma: A hazafias nevelésről. *Váczai István*-tól. — A katheizmus mint tankönyv kath. népiskoláinkban. *Alexi*-tól. — Nők a középiskolában. — Tárca: Az én menyasszonyom, *Szokolay István*-tól. Megrendelhető Budapesten, Szondy- utca 28. szám alatt Egész évre 2 frt.

VEGYESEK.

Iskolai ünnepély. A győri kath. tanítóképző intézet kegyurának, dr. Zalka János győri megyes püspök ő nagy m. áldozópapsága felszazados érfordulója alkalmából f. hó 18-án sikerült ünnepélyt rendezett, a következőkkel: 1. Ecce sacerdos magnus, előadta az énekkar. 2. Walzer. Bayertől, előadta a zenekar. 3. Üdvözlő dal, Árvaytól, szavalta Pintér József, III. é. tanítójelölt. 4. Fis-moll Kápolna, Kreuzertől, előadta az énekkar. 5. Magyar táncok, előadta a zenekar. 6. Meliton és anyja, Mindszentytől, szavalta Horényi Pál, II. é. tanítójelölt. 7. Elj őseink hazája, Schumanntól, előadta az énekkar. 8. Czimbalom-solo, előadta * * 9. Iskolai dalok, énekeltek a gyakorló iskola tanulói. 10. Dicsőség-induló, Wagnertől, előadta a zenekar. Az ünnepélyen a kegyelmes főpásztor is résztvett s nagy meglegedéssel távozott az intézet falai közül.

Vályi püspök jótékonyága. A gör. kath. ujesztendő alkalmából Vályi János dr. eperjesi gör. kath. püspök számos jótékony adományt tett. A főpap az egyházmegyei papövegyeknek 190 frtot s 18 öl fat, Eperjes város szegényeinek 150 frtot, a kórháznak 50 frtot, a csobádi templomnak 700 frtot adott. A püspöknél az ujév napján, január 13-án, Eperjes város közhatalóságainak számos képviselője tiszteletgett.

Író kartársainkat: tanítókat, tanárokat, tanítónőket figyelmeztetjük, hogy nyomtatásban megjelent műveik egy-egy példányát — bármilyen szakbeliek legyenek — (bekötve, a kötet sarkán aranyozott nyomású czim- mel) f. évi február 10-ig Budapestre, György Aladár biztoshoz mulhatatlanul küldjék be. Milleniumi

kiállításunkon a kath. tanférflak irodalmi munkásságát mutassuk be méltóan az ügühöz és önmagunkhoz.

A tanügyi kongresszus tagjai következő kedvezményekben részesülnek: 1 frton kapnak 5 belépő jegyet a kiállítás területére, az 5 jegy ára különben 2 frt 50 kr. volna. Közös szálláson naponként 30 krert kapnak lakást elfüggönyözött ágygyal; külön szobát 60 krert válthatnak. A vonaton III. oszt. jeggyvel a II. osztályban, fél II. oszt. jeggyvel a III. osztályban utazhatnak. Közös étkezés esetén a kiállítás területén levő vendéglőkben tetemes árleengedésben részesülnek. E kedvezmények még nem véglegesek s valószínűleg még előnyösebbekké lesznek. Ugyanezt a kedvezményt adja a kongresszus a külföldi óvónőknek, tanítóknak is s ezektől a 2 frt tagsági díjat sem kívánja.

Iskolaszék köszönete. Br. Hornig Károly. Veszprém egyházmegyének kegyes püspöke, a pusztamiskei r. kath. iskolának teljes tanszerfelszerelést küldött, amelyért az iskolaszék hálaahangú feliratban mondott köszönetet a kegyes főpásztornak.

Gazdák és kertbirtokosok mindazt, a mire gazdaságukban és a kertben magvak és műtrágyák ből szükségük van, a legmegbízhatóbb és legjobb minőségben Ma u t h n e r Ö d ö n budapesti magkereskedéséből (Andrássy-út) szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. — Minden rendelés még a beérkezés napján pontosan elintéztetik.

RÖVID HÍREK. *Bezárt iskola.* Nagy-Körösön a fellépett himlőjárvány miatt az összes népoktatási intézetekben tanítási szünet van. — *Pestalozzi születésének 150. évfordulója* alkalmából f. hó 11-én ünnepet ült a Népevelők Budapesti Egyesülete. Kurz Samu szép beszédben méltatta a nagy emberbarátnak, a szemléltetés atyjának érdemeit, Móra István pedig versben dicsőítette Pestalozzit. — *A szegedi iskolaszék* egyik tagja indítványt tett, hogy télen a tanítás 9 órakor kezdődjék az elemi iskolákban. Az indítványt valószínűleg elfogadják. — *Nagy-Kovácsiban* iskolai ünnepély volt, melyen a kis német gyerekek magyar dalokat, költeményeket és egy szindarabot adtak elő a közönség nagy meglegedésére. Az erkölcsi sikernek megfelelő volt az anyagi is, 40 frt tiszta jövedelmet hozván, melyet a szegény tanulók segélyezésére és jutalmazására fordítanak. — *A beregszászi katolikus énekegyesület* f. hó 26-án Beregszászban, a szálloda dísztermében jótékonycélu táncmulatságot rendez. — *A közoktatásügyi tanács új szervezetét* a „Hivatalos Közlöny” f. hó száma hozza. A szabályzat mindenben meg egyezik a mult évben ismertetett miniszteri javaslatl. — *Jó példa.* Csepel község római katolikus iskolaszéke és képviselőtestülete azzal teszi emlékeztetésé a milleniumot, hogy derék kántortanítójának évi fizetését 115 frttal, a második tanítót pedig 40 frttal javította; a szegény tanulóknak, hogy a kiállítást felügyelet mellett szinte meglátha-sák, 60 forintot szavazott meg.

Új osztálysorsjáték. Immár a II. Magyar O-stály-sorsjáték sorsjegyei is a közönség rendelkezésére bocsátottak. Az O-stálysorsjáték intézményének behozatala nálunk oly minden várakozást felülmúló sikerrel járt, hogy bátran el lehet mondani, miszerint hazánkban igazai kulturai missiót teljesít. A magyar nép — tekintve a

nagy nemzeti célt (a tiszta nyereség a millenium megünneplése kötségeinek részbeni fedezésére szolgál) hazafias elismerésül félreérthetetlen lelkesedéssel karolta fel ez intézményt. A II. osztálysorsjáték sokkal nagyobb előnyöket biztosít, mint az I-ső. bőkezűbben lévén szervezve amannál. Az első osztály húzása 1896 február 5—8-ig ejtetik meg, egy hónapra rá, és pedig március 11—14-ig következik a második osztálynak húzása. A harmadik osztály húzása május 12—28-ig eszközölhetik.

Szerkesztői üzenetek.

O. J. B. Sz. György. Mert fizetése csak 300 frt, tehát nem köteles utadót fizetni — **K. I. Nagy-Körös.** Felhasználjuk. Üdvözlét. Levelünkre választ kérünk. — **R. P. Oravkán.** Nem köteles elfogadni. Az egyházhatóság ujan ügyét terjesz-ze a közigazgatási bizottság elé — **A. J. Illocska.** A nyugdíjazásnál a vegyes fizetésnek csak fele része számíttatik be a tanítói járandóságok közé, míg az 1893. XXVI. tez. tényleg együttesen tanítói fizetésnek rendeli azt. Ebben van a kántortanítók nagy sérelme. — **K. M. Környe.** A megalakulásról felvett jegyzőkönyv melléklendő csupán az alapszabályzathoz. Bélyegköteles. Az alapszabályra ivenkint, 50 kros, a mellékletre 15 kros bélyeg teendő. Üdvözlét. — **M. M. M. Zombor.** Kérjen írásbeli felhatalmazást. Különbön olvassa el lapunk f. évszámait azokban kimerítő feleletet talál kérdéseire. — **R. J. Paks.** Tessék a väzi siketnémak intézetének igazgatóságához fordulni felvilágosításért. — **P. M. Maglócz.** Alkalmilag felhasználjuk. Türelem. Üdvözlét. — **B. Gy. Nyir-Bakta.** Méder Mihály rk. tanító és énektanár urnál Szatmárt.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

Magasfalu (Pozsonym) pósta helyben I. oszt. kath. tanítói allásra pályázat hirdettetik. Kötelességei: az I. osztályt önállóan vezetni; ismétlőöket tanítani és az egyházi ténykedéseknél segédkezni. Tannyelv tó; magyar nyelv tökéletes birása követeltetik. német nyelv és zenébeni jártasság előnyös. Egy próbaév letelével véglegesíttetik. Javadalma: a próbaévre 336 frt, havonként utólagosan, egy szobás lakás és két öl fa. Véglegesítése után 400 frt, lakás és fa ugyanaz. Az állomás azonnal elfoglalható. Folyamodványok az iskolaszékre czimzendők. 2—2

A **nyergesujfalusi** róm. kath. elemi népiskolához tanító kerestetik. Fizetése polgári évre 300 frt havi előleges részletekben, egy öl fa, lakásul butorozott szoba ágynemű nélkül. Kötelessége egyik osztályban tanítani, a kántorságban segédkezni. Tartozik azonkívül vasárnapi iskolát tartani, de ezért külön díjaztatik. A kántorságból szintén némi stóla-jövedelemre számíthat. Az állás azonnal elfoglalható. Kérvények főr **Gabriely János** esp. plébános iskolaszéki elnök urhoz küldendők Nyergesujfalura.

Egri érseki megye.

A **horthi** (Hevesm) róm. kath. népiskolánál üresedésben levő tanítónői állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése 400 frt havonként előre fizetendő részletekben ujonnan épült két szoba, konyha s kamrából álló kényelmes lakás. Kötelessége a II. VI ik leányosztályt s az ismétlőket önállóan vezetni, a kézimunkát hetenként kétszer tanítani. Felszerelt kérvények február 2-ig az iskolaszéki elnökséghez küldendők. Horth, 1896. január 20. Kiss János iskolaszéki jegyző.

Kalocsai érseki megye.

Gákován (Bácsm) felekezeti német-magyar nyelvű tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalom: 400 frt készpénz a községi pénztárból negyedvenként. Okmányokkal felszerelt folyamodványok február 4-ig **Maison Mihály** espereshez Rigiczára küldendők. Megválasztott az értesítés után 5 nappal állomását elfoglalni köteles. **Iskolaszék.**

Besztercebányai egyházmegye.

E lap 2 ik számában a hegybányai tanítói állás nem II dik, hanem az I ső osztályra van hirdetve

Mosózei (Turóczm) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetett. Lakáson, kerttel és k. bold földön kívül, 430 frt pénzben. Tanítási nyelvé magyar-tót. Folyamodványok Moter Tivadar esperes tanfelügyelőhöz küldendők be.

Munkácsi görög szert. egyházmegye.

A beregvá megyében levő szuszkojobboviczai gr. kath. éneklésztanítói állomásra pályázat hirdetett. Jövedelme: 2 szobából álló lakáson kívül, az államsegélyvel együtt 300 frt. Pályázni óhajtok sziveskedjenek kellőleg felszerelt és ft. egyházi kormányhoz intézett kérvényekkel f. év február hó 4 an deleőtől 10 órákor Malmosón az aleperesi hivatalnál jelentkezni. Kelt Malmosón 1896. január 13. Zsátkovics K. György aleperesi hivatalvezető.

Banszkaai (Zemplénm.) gör. kath. éneklésztanítói állomásra pályázat hirdetett. Jövedelme: két csinos szoba s konyhából álló lakás, kamara s szükséges melléképületek: belsekért és egy kaszalon kívül: 1. a hitközségtől 200 frt, negyedévi előleges részletekben, 2. párbér 22-25 köből gabona, 3. sióla 20-30 ft. 4. tűzifa 42-45 szekér, melyből az iskola is fűtendő, 5. szabad legelő. Pályázók teljesen felszerelt kérvényeiket alulírotthoz folyó évi február 9-ig küldjék be. Személyes megjelenés nem kívántatik. Az állomás azonnal elvételre. Szaesur. (Zemplénm.) 1896. január 10. Hegedűs Agoston ker. esperes, tanfelügyelő. 2-3

Nyitrai egyházmegye.

A bronistyei rk. tanítói állomásra 300 frt fizetéssel a hitközség részéről, 100 frtyai állami segélyvel, melyet a község most kérelmez, s lakás fűtéssel pályázat hirdetett. A választás határnapja február 4. Mendl Ignác iskolaszéki elnök. 1-2

A felső porubai (Ilava mellett, Trencsénm) róm. kath. népiskolájánál megüresedett kántortanítói állomásra pályázat hirdetett. Évi javadalma: készpénzben 267 frt, 80, pozsonyi mérő árpa, fél telek utáni erdő és legelőilletmény házikert haszonélvezete, két szobából, 1 konyha, 1 kamara és 1 istállóból álló szabad lakás, szabad fűtés és körülbelül 60 frtot tévő évi kántori accentiák. A pályázat február hó 20. dikára Felső-Porubára küldetik, melyre az oklevéllel ellátott pályázó személyesen megjelenni tartozik. Felső-Porubán 1896. évi január 17-én. Jurik Mihály rk. plébános iskolaszéki elnök. 1-2

Rjecsnicza (Trencsénm) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetett. Évi jövedelme: különféle czimen és községektől mint kántor és tanító 478 frt fizetés; ahhoz még szabad lakás, két szoba, gazdasági épület, szántóföld saját költségén művelendő és kert 56 frtba számítandó; ha szorgalmas többre is számíthat. Az okleveles pályázók magyar-tót nyelvben jártas és zenében sziveskedjenek február 6-án személyesen megjelenni Rjecsniczán, 1896. január hó 15-én. Kmosskó Nep. János iskolaszéki elnök.

Pécsi egyházmegye.

Tozna-Mözsön a rk. népiskola egyik osztálytanítói állomása lemondás folytán megüresedvén; annak betöltésére február 1-ig pályázat nyitattik. Évi fizetés 400 frt Tannyelv magyar-német. A kérelmeket felszerelt folyamodványok a tozna-mözsői rk. iskolaszék elnökéhez intézendők.

Rozsnyói egyházmegye.

A forgáchfalvi róm. kath. kántortanítói állomásra (Gömörm. posta helyben) folyó évi január 28-ra pályázat hirdetett. Hatóságilag megállapított jövedelme, pénz, földhaszon és terményekben 732 frt. Lakása jó tanterem fűtésére minden iskolás gyermek után 12 méter fa adatik. Segédet tartani köteles. Forgáchfalván, 1896. január 18. Dorcsák József plébános.

Székesfehérvári egyházmegye.

Bieskére (Fehérm) róm. kath. tanító kerestetik. Javadalom: 150 frt, reggeli, ebéd, vacsora főtanítónál, butorozott külön szoba, fűtés, takarítás. Előléptetés esetén tetemes javítás. Állomás február 1-én elfoglalható. Kérvények bezárólag e hó 30-ig Szarka Gyula plébános urhoz terjesztendők be.

„Temetési Énekek, Népies búcsúztatók.”

Róm. kath. kántorok s az ezen pályára készülok használatára. Irta: **Erdélyi Sándor**, szeged-felsővárosi kántor. A mélt. és főtiszteendő csanádi püspöki hatóság jóváhagyásával. Legdúsabb gyűjtemény valamennyi ez időszerint létező ezirányu könyvek között, mely a használatban minden kántorra nevez nélkülözhetlennek bizonyul. közel 400 temetési-, koporsószentelési stb. énekkel, az összes gázszertartásokkal és 60 egy- és többszólamu dallammal. Két kötet. **Kapható szerzőnél.** Ára a két kötetnek: **3 frt**, fekete vászonkötésben **4 frt 20 kr.** Mindkét kötet külön is — **kötetenként 1 frt 50 kr., kötve 2 frt 10 kr. jával** — megrendelhető. Lakhely, megye, utolsó posta megnevezése mellett utalványon tett megrendelésre a könyvek bérmentve, utárvétel mellett a megrendelő költségén küldetnek.

Tessék mutatványszámot kérni!**Magyar bortermelőik lapja**

szőlőművelési és borászati hetilap.

A legjelesebb szakerek közreműködésével szerkeszti

Rombay Dezső.

Előfizetési ára: {
Egész évre ..... 4 forint.
Fél évre ..... 2 forint.
Negyed évre ..... 1 forint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, a hová az előfizetések küldendők.

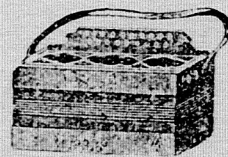
Budapest, VII. ker., Bethlen-utca 11. sz.

Aki legalább 5 előfizetőt gyűjt, tisztelet példányt kap.

Árjegyzéket küldök kívánatra

Pedálos-czimbalom, hegedű, fuvola, czitera, intona, ariston, harmonika és mindennemű mechanikai zenemű

stb. hangszerek és azok kellekéről. Kiadásomban megjelentek: Czimbalom-iskola, írta: Kuliffay Izabella főhercegi zenetanárnő. Tartalmaz 94 dalt és számos Etüdöt, ára 3 frt 50 kr. — Czimbalomzók folyóirata, szerk. Késmárky Árpád. Előfizetés egy évre 4 frt 80 kr. Megjelenik 14 napban egyszer, 4-6 darabban

— Magyar filhuko-iskola, írta: Késmárky Á. Ára 1 frt. — Mindennemű hangszerek javíttatnak.

Horváth István 5 es. és k. fensége József főherczeg udv. szállítója

Budapest, Erzsébet-körút 2 és Kerepesi-út 46. sz.